

Hørings svar fra Creo – forbundet for kunst og kultur

NOU 2025:7 Musikklandet Flerstemt musikkpolitikk for fremtiden

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største forbund og interesseorganisasjon for yrkesutøvere og studenter innen kunst- og kulturfeltet. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet.

Creo takker for muligheten til å komme med innspill til NOU 2025:7 *Musikklandet. Flerstemt musikkpolitikk for fremtiden*. Utredningen er omfattende, og berører hele bredden av det norske musikkfeltet. I dette hørings svaret vil vi særlig kommentere forslagene i kapittel 12 og 13, som omhandler tilskudsforvaltningen til musikkfeltets institusjoner og semiinstitusjoner, men vi vil også understreke områder der Creo støtter utvalgets anbefalinger.

Overordnet vurdering

Creo støtter utvalgets mål om å sikre en mer helhetlig musikkpolitikk, og vi deler oppfatningen om at det er behov for å styrke mangfoldet og redusere skjevheter mellom ulike sjangre og uttrykk. Vi vil imidlertid sterkt advare mot å oppnå dette gjennom en modell som svekker dagens institusjoner og setter etablerte og veletablerte strukturer i spill.

En musikkpolitikk som skal være bærekraftig, må bygge både på sterke institusjoner og et sterkt fritt felt. Dette er ikke et nullsumspill, men en forutsetning for et helhetlig og mangfoldig musikkfelt. Det er også viktig når man skal se musikkfeltet under ett, at man ikke setter opp unødige og konstruerte skillelinjer. Langt de fleste musikere i dag arbeider innen et mangfold av sjangere. De kan spille jazz den ene dagen, pop den neste, og samtidig ispedd folkemusikk etter det. Utfordringen ligger ikke i en kamp mellom sjangrene, men at hele feltet må løftes.

Én prosent av statsbudsjettet til kunst og kultur

Creo viser til at NOU 2025:7 *Musikklandet* peker på at målet om én prosent av statsbudsjettet til kultur har vært en viktig kulturpolitisk ambisjon gjennom *Kulturloftet* og senere satsinger. For musikkfeltet har dette bidratt til å bygge opp institusjoner, støtteordninger og en infrastruktur som favner både det profesjonelle og det frivillige musikklivet.

Creo mener det er avgjørende å videreføre denne ambisjonen. Musikkfeltet er særlig utsatt for konsekvensene av underfinansiering: manglende forutsigbarhet for ensembler og festivaler, svake rammer for talentutvikling og press på frivilligheten som er ryggraden i lokalt musikkliv. En forpliktende kulturpolitikk på minst én prosent av statsbudsjettet vil styrke hele økosystemet – fra kulturskole og amatørensembleer til profesjonelle musikere og institusjoner.

Vi understreker samtidig at LO-kongressen 2025 har vedtatt at minst én prosent av statsbudsjettet skal gå til kultur. Dette er nå en del av LOs samlede politikk, og Creo mener det må følges opp politisk for å sikre et sterkt og mangfoldig musikkliv over hele landet.

Kapittel 4: Samfunnets musikk

4.5 Musikk i internasjonale relasjoner

Creo – forbundet for kunst og kultur støtter utvalgets anbefalinger om å styrke musikkens rolle i internasjonalt samarbeid. Musikk er et viktig virkemiddel for å bygge relasjoner, fremme dialog og bidra til økt forståelse på tvers av landegrensene.

Vi mener det er positivt at utvalget foreslår å integrere musikk i diplomatisk arbeid, internasjonalt samarbeid og i oppfølgingen av FNs bærekraftsmål. Forslagene om å styrke kulturkompetansen i bistand og etablere tettere samarbeid mellom sentrale departementer er etter vår vurdering nødvendige grep for å gi kultur og musikk en tydeligere plass i utenriks- og utviklingspolitikken.

Creo vil også peke på det spesielle arbeidet Safemuse gjør med å hjelpe forfulgte kunstnere fra andre regimer og land, med å yte residensopphold her i Norge. Safemuse arbeider med å legge til rette for trygge arbeidsmuligheter for forfulgte, truede og sensurerte kunstnere. Safemuse overordnede mål er å fremme kunstnerisk ytringsfrihet og sikre steder hvor kunstnere trygt kan arbeide og ha frihet til å utøve og presentere sin kunst for publikum. Siden opprettelsen i 2013 har Safemuse totalt hatt 36 kunstnere i kortere eller lengre residensopphold, enten i regi av Safemuse alene eller med Safemuse som ansvarlig vertskap i samarbeid med partnere.

4.7 Musikk i utdanningen

Obligatorisk musikkutdanning i lærerutdanningen

Creo – forbundet for kunst og kultur er enig i det meste av utvalgets anbefalinger knyttet til musikk i utdanningen. Vi deler vurderingen av at musikkfaget må styrkes i hele utdanningsløpet, fra barnehage til lærerutdanning, og at kompetansekrav for musikkfaglige lærere er et nødvendig tiltak for å sikre kvalitet. Kravet må være minst 30 studiepoeng på barnetrinnet og minst 60 studiepoeng på ungdomstrinnet. Det bør samtidig vurderes å innføre kompetansekrav for undervisning også i de andre praktiske og estetiske fagene for lærere som underviser i disse fagene i grunnskolen.

Creo støtter forslagene om å gjøre musikk – eller ett av de andre praktiske og estetiske fagene – obligatorisk i grunnskolelærerutdanningen, styrke musikkfaglig kompetanse i barnehagelærerutdanningen, samt prioritere etter- og videreutdanningstilbud for lærere. Tiltak som opprusting av musikkrom og styrket samarbeid mellom barnehager, grunnskoler, kulturskole, SFO og frivillig musikkkliv er avgjørende for å gi barn og unge et reelt og likeverdig musikktilbud.

Vi ser imidlertid behovet for å differensiere mellom barnetrinn og ungdomstrinn i grunnskolen. For barnetrinnet bør ett av de praktiske og estetiske fagene være obligatorisk i grunnskolelærerutdanningen, ettersom lærere på dette trinnet ofte underviser i flere fag og det er viktig at de har et godt kompetansegrunnlag. Lærere på barnetrinnet må også ha tilgang til gode kreative verktøy som kan stimulere elevenes læring, utvikling og uttrykksevne. På ungdomstrinnet, hvor undervisningen er mer spesialisert, bør kravet kunne være valgfritt, samtidig som det fortsatt må legges til rette for rekruttering av lærere med solid faglig bakgrunn og interesse for musikk og andre praktiske og estetiske fag.

Kulturskolen

Creo støtter utvalgets tydelige vektlegging av kulturskolen som en grunnpilar i norsk kultur- og utdanningspolitikk. Kulturskolen må styrkes som et reelt tilbud for alle barn, og vi støtter

anbefalingene om å sikre bedre finansiering, styrket tilgjengelighet og bedre koblinger mellom kulturskolen, grunnskolen og det profesjonelle kunst- og kulturlivet.

Vi mener at kulturskolens rammeplan ikke bør overlates til kommunal behandling alene, men vedtas nasjonalt som forskrift til opplæringsloven §26. Dette vil sikre et likeverdig tilbud i hele landet, uavhengig av kommuneøkonomi og lokale prioriteringer.

Creo vil også understreke at styrking av musikkens plass i Den kulturelle skolesekken forutsetter både kompetansetiltak og bedre samordning mellom skole, kulturskole og frivillig musikkliv. Samtidig mener vi at utøvere i DKS bør sikres en fast tilsetningsform og midlertidig stilling, slik at ordningen får en mer bærekraftig struktur og utøverne får forutsigbare rammer for sitt arbeid.

Videregående opplæring – Musikk, dans og drama

Utvalget fremhever viktigheten av MDD-linjene i videregående skole. Creo støtter dette og understreker at linjene må sikres og styrkes som et landsdekkende tilbud. Musikk, dans og drama gir unge mulighet til tidlig fordypning i kunstfag og har stor betydning for rekruttering til kunstutdanninger og for lokalt kulturliv.

MDD-linjene er kulturelle nav i sine lokalsamfunn, med frivillig aktivitet, konserter, forestillinger og samarbeid med kulturskoler og institusjoner. De har derfor langt større verdi enn elevtall alene viser. Når fylkeskommuner vurderer tilbudsstrukturen, må ringvirkningene for kultur- og samfunnsliv tillegges vekt.

Uavhengig av svingninger i elevtall må MDD-linjene skjermes fra kutt. Det er naturlig at elevtallene varierer, ettersom valgfrihet er en grunnpilar i videregående opplæring. For å sikre stabile og likeverdige tilbud bør fylkeskommunene vurdere å ta i bruk fleksible løsninger dersom elevtallet er lavt, før man kutter tilbudet: samarbeid og nettverksmodeller mellom skoler, modulbaserte opplegg som kan kombineres med andre programfag, samt tettere samarbeid med kulturskoler og frivillig musikkliv. Statlige kompensasjonsordninger bør i tillegg sikre at linjer av nasjonal betydning ikke legges ned selv ved lavt elevgrunnlag. For å opprettholde søkningen må det bygges administrative strukturer som ivaretar aktiv rekruttering og synliggjøring av linjenes betydning – dette er arbeidsgivers ansvar.

Creo mener MDD-linjene må forstås som et nasjonalt anliggende – en grunnmur for kunstutdanning, profesjonelt kunstliv og et levende lokalt kulturliv.

Creo retter samtidig en sterk kritikk mot innføringen av skoleadministrasjonssystemet Visma InSchool (VIS). Forskning og evalueringer viser at Visma InSchool (VIS) oppleves som lite brukervennlig og bidrar til merarbeid og detaljstyring for lærere. Systemets rigide struktur gjør det vanskeligere å tilrettelegge for fleksibilitet og tverrfaglige undervisningsopplegg, og flere rapporter peker på at dette kan svekke lærernes pedagogiske handlingsrom. Det er også dokumentert at opplevelsen av økt kontroll og redusert metodefrihet skaper frustrasjon blant ansatte, og kan gi negative konsekvenser for arbeidsmiljøet i form av stress og redusert opplevelse av medbestemmelse.

Når et administrativt system både hemmer undervisningen og forverrer arbeidsmiljøet, er det grunn til alvorlig bekymring. Departementet må sikre at digitale systemer støtter – ikke undergraver – kvalitet, fleksibilitet og elevenes rett til et helhetlig opplæringstilbud.

4.8 Musikk som helse

Musikerhelse

Utvalget beskriver i kapittel 12 hvordan musikerhelse er en sentral utfordring for kunstnere, særlig fordi den fysiske og mentale belastningen kan sammenlignes med toppidrettsutøvere – men uten et tilsvarende støtteapparat.

Som organisasjon har Creo lenge arbeidet for å etablere et nasjonalt scenekunstmedisinsk fagmiljø, og vi mener dette bør være en klar kulturpolitisk målsetting. Musikers yrkesspesifikke helseutfordringer skal ikke hindre dem i å kunne livnære seg av sitt arbeid. Det må derfor bevilges midler til å etablere et nasjonalt nettverk og kompetansesenter for scenekunstmedisin, og det bør satses mer på forebyggende arbeid, inkludert i utdanningsløpet – fra kulturskolen til høyere utdanning.

Musikkterapiens rolle:

Utvalget skriver godt og grundig om musikkterapiens rolle. Vi vil gi vår støtte til utvalget når de påpeker den skjeve fordeling av musikkterapi tilbud, og vi tilslutter oss alle utvalgets anbefalinger på dette området. Spesielt støtter vi utvalget i å opprette musikkterapiutdanning i Tromsø.

4.9 Musikk og bærekraft

Creo – forbundet for kunst og kultur støtter utvalgets anbefalinger om å utvikle virkemidler som synliggjør og styrker musikkens bidrag til oppnåelsen av bærekraftsmålene. Vi støtter også forslagene om å innføre klima- og miljøkrav i musikkrelaterte tilskuddsordninger, legge til rette for klimatiltak gjennom veiledning, kompetanseprogrammer og tilskuddsordninger med incentiver for bærekraftige løsninger, samt å opprette en støtteordning for offentlig samtale og ytringsrom under Kulturdirektoratets klimaprogram.

Creo vil understreke behovet for å etablere infrastruktur for sirkulær produksjon i musikkfeltet. I dag mangler systemer for gjenbruk av utstyr og materiell knyttet til konserter, turneer og produksjoner. Scenemateriell og teknisk utstyr kastes ofte fordi lagring, logistikk og økonomi gjør gjenbruk vanskelig. En helhetlig infrastruktur vil kunne redusere miljøfotavtrykket, skape grønne arbeidsplasser, styrke økonomien for musikere og arrangører og åpne for kunstnerisk utvikling basert på gjenbruk.

Det bør også legges bedre til rette for finansiering som forlenger levetiden til musikk- og scenekunstproduksjoner. I dag er det særlig for det frie musikkfeltet krevende å få midler til lagring og gjenopptakelse av konserter og turneer. Dette gjør at mange produksjoner får få fremføringer til tross for store investeringer. En mer bærekraftig finansieringsmodell vil både redusere ressursbruken, styrke kunstnerøkonomien og gi publikum bedre tilgang til musikk.

Creo vil også peke på en økende utfordring knyttet til kunstig intelligens (KI/AI). I tillegg til de kunstneriske og rettighetsmessige problemstillingene som følger av KI, vil vi understreke at denne teknologien har en betydelig klima- og miljøkostnad. Serverparker som drifter KI-løsninger har høyt strømforbruk, krever omfattende vannressurser til avkjøling og bidrar dermed til økt belastning på miljøet. Etter vår vurdering bør dette inngå i vurderingene av musikkfeltets klimaavtrykk, og det bør utvikles en bevisst politikk som også tar høyde for de miljømessige konsekvensene av KI.

Samisk og nasjonale minoriteters musikkliv og folkemusikk

Creo – forbundet for kunst og kultur støtter utvalgets anbefalinger om å styrke tradisjonsmusikk og immateriell kulturarv. Vi deler vurderingen av at tiltakene samlet sett vil

bidra til videreføring, utvikling og synliggjøring av dette feltet, og samtidig styrke mangfoldet i norsk musikkliv.

Vi vil særlig understreke at de nasjonale minoritetenes musikkliv representerer levende og aktive miljøer, med tradisjoner som praktiseres, varieres og videreutvikles. Utvalget viser blant annet til kvensk/norskfinsk musikk med røtter i finsk-ugrisk kultur, fra religiøs salmesang og folkesanger til nyere populærmusikk, der revitaliseringsprosjekter kombinerer musikk og språkopplæring. Romanifolkets/taternes musikk lever både i tradisjonelle og moderne former, og synliggjøres blant annet gjennom Den kulturelle skolesekken. Skogfinsk musikk er særlig dokumentert gjennom felespill og runesang, men har i dag få aktive utøvere og liten representasjon i utdanning og formidling. Romsk musikk står sterkt som identitetsbærer, preget av muntlig overlevering, improvisasjon og emosjonelt uttrykk, og trekkes fram i både tradisjonelle former og nyere initiativ som Hjerterom-koret. Jødisk musikk omtales parallelt som en del av dette mangfoldet.

Etter vår vurdering er det avgjørende at kulturpolitiske virkemidler utformes slik at både samiske musikkuttrykk og de nasjonale minoritetenes musikk sees i sammenheng, og at helheten i dette mangfoldet gis en tydelig plass i politikutformingen. Dette er nødvendig for å sikre både videreføring og utvikling, men også for å gi disse miljøene et stabilt og godt grunnlag å stå på som en integrert del av norsk musikkliv.

Flerstemt balanse - Sannhet og forsoning

Oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommissjonens rapport må prege norsk musikkliv gjennom satsing på kulturelt likeverd og gjenreisning etter fornorskingen. Dette krever kunnskap, undervisning, forskning og formidling av samiske og nasjonale minoriteters musikk, støttet av friske midler for å styrke mangfold, fellesskap og forsoning.

Om infrastrukturen for musikk

Utvalget foreslår at kommunen som skoleeier må ta ansvar for at skolen fungerer som kulturhus utenom skoletid, og at NS 8178/ISO 23591 legges til grunn når rom som skal og/eller kan bli brukt til musikkutøvelse skal bygges. Dette stiller vi oss bak, og er tiltak som på en relativt billig måte kan gjøre en enorm forskjell både for det frivillige og profesjonelle musikklivet, spesielt i mindre kommuner.

Dette handler først og fremst om god prosjektering og planlegging, samt tidlig involvering fra berørte parter. Det blir i den forbindelse viktig å se på både nasjonalt og kommunalt lov- og planverk, og vi foreslår at det settes i gang et arbeid med å se på om det bør innføres egne bestemmelser i for eksempel PBL, TEK17, Opplæringsloven, helseforskrifter og andre veiledere nasjonalt, og om det bør settes nasjonale retningslinjer for kommunalt planverk, som for eksempel i kommuneplaner, reguleringsplaner og skolebehovsplaner.

Kapittel 13

Virkemidler for det profesjonelle musikkfeltet

Om forslaget om å flytte tilskuddsforvaltningen til Kulturdirektoratet

Utvalgets flertall foreslår å etablere en felles tilskuddsordning i Kulturdirektoratet for institusjoner og det de har valgt å kalle semiinstitusjoner. Dette innebærer at institusjonene ikke lenger skal ha egne navngitte poster på statsbudsjettet.

Creo mener dette vil ha alvorlige konsekvenser. Store institusjoner som orkestre og operaer er komplekse organisasjoner med høy kunstnerisk og økonomisk risiko, og lange planleggingshorisonter. De er avhengige av stabile rammer for å kunne planlegge kunstnerisk virksomhet og oppfylle sitt samfunnsoppdrag. De har også et ansvar for de

mange hundre ansatte, noe utvalget ikke adresserer i begrunnelsen av sitt forslag, utover en kort kommentar som sier det «kan ha noen juridiske og regnskapsmessige implikasjoner».

Institusjonene har en viktig plass i vårt demokratiske samfunn, og en plass på statsbudsjettet gir tydelig demokratisk legitimitet. I begrunnelsen for forslaget pekes det på at dagens praksis er lite transparent og at det ikke foreligger kjente kriterier for beslutninger om hvilke institusjoner og ensembler som får plass på statsbudsjettet. Det er vanskelig for oss å se hvordan dette skulle bli bedre i en søkbar ordning hos Kulturdirektoratet uten at det vil komme i konflikt med prinsippet om armlengdes avstand. Dersom det skal settes klare kunstfaglige og målbare kriterier i en slik vurderingsprosess, frykter vi dette vil innebære en uheldig detaljstyring av det kunstneriske innholdet, og at institusjonene vil presses til å tilpasse sitt kunstneriske innhold etter hva de måtte anta at vil gi størst økonomisk uttelling.

Forslaget vil også kunne ha uheldige kulturpolitiske konsekvenser. Utvalget poengterer selv at en flytting av institusjonene fra statsbudsjettet til Kulturdirektoratet kan føre til lavere kunnskap og mindre engasjement fra politisk hold. Dette i et politisk felt som allerede befinner seg relativt lavt i det politiske hierarkiet.

Videre er det vår oppfatning at et forslag som mulig kan ha så store konsekvenser er lite gjennomarbeidet, og lite konkretisert med tanke på praktisk gjennomføring.

Utvalget berører ikke hvilke konsekvenser en eventuell flytting av musikk institusjonene fra statsbudsjettet til Kulturdirektoratet kan få. Musikk institusjonene virker ikke i et vakuum, men er tett sammenvevd med øvrige scenekunst institusjoner som opera og teater. Det reiser en rekke ubesvarte spørsmål: Hvordan vil en slik overføring fortone seg for Den Norske Opera & Ballett, eller for Kilden? Skal teatrene forbli på statsbudsjettet, mens orkestrene flyttes til Kulturdirektoratet? Etter Creos vurdering burde slike problemstillinger vært grundig utredet før et så omfattende forslag ble fremmet. Creo vil derfor på det sterkeste advare mot en modell som innebærer at musikk institusjonene tas ut av statsbudsjettet og legges under Kulturdirektoratet.

Arbeidslivsperspektivet i musikk livet

Creo organiserer mange av utøverne som har musikk livet som arbeidsplass. Med dette som utgangspunkt, kunne vi ønsket oss at arbeidslivsperspektivet var bedre belyst i utredningen. Vi tenker da særlig på problemstillinger rundt riktig klassifisering som arbeidstaker eller oppdragstaker, både innen det profesjonelle musikk livet, men også innen frivilligheten og ikke minst Den kulturelle skolesekken, hvor mange av våre medlemmer har en stor del av sitt virke. Det er vår oppfatning at mange blir feilklassifisert som oppdragstakere i arbeidsforhold der de egentlig burde vært ansett som arbeidstakere. En slik feilklassifisering medfører vesentlige ulemper, blant annet tap av pensjonsopptjening, rett til sykepenger og andre grunnleggende arbeidstakerrettigheter.

Semi-institusjoner, utøverperspektiv og musikkpolitiske virkemidler

Utøverperspektivet kunne med fordel også blitt drøftet i forslaget om å samle institusjonene og det utvalget har valgt å kalle semi-institusjoner i en felles søkbar ordning under Kulturdirektoratet. Vi har oppfattet det slik at dette forslaget er delvis begrunnet i å gi de såkalt semi-institusjonene større forutsigbarhet. Dersom musikerne som faktisk skal fremføre musikken i ensemblene fortsatt skal være løst tilknyttet ensemblene som oppdragstakere, vil forslaget ikke gi disse noen større forutsigbarhet og stabilitet. Det vil kun føre til større stabilitet for administrasjonen av ensemblet

Utvalget anbefaler en økning av midlene i musikkordningene i Kulturfondet, og en økning av antall stipendhjemler til musikk i Statens kunstnerstipend. Dette stiller Creo seg helhjertet bak. Dette er gode, innarbeidede ordninger som treffer utøverne i det frie feltet godt, og bidrar til et rikt og mangfoldig musikk liv i hele landet. Utvalgets forslag om en forenkling av

rapporteringskrav på små tilskuddsmidler vil kunne bidra til mindre tid brukt på administrasjon, og mer tid brukt på kunstutøvelse. Dette er Creo positive til. Vi deler også utvalgets syn om viktigheten av å spesielt styrke arrangørstøtten.

Fond for utøvende kunstnere (FFUK)

Vi vil videre trekke frem Fond for utøvende kunstnere som en viktig del av det økonomiske økosystemet i det frie feltet. Utredningen gjør godt rede for inntektsgrunnlaget til FFUK som kommer fra avgift på bruk av ikke-vernede musikk, og vi vil i denne sammenheng påpeke at dette er under press som følge av rettsprosesser i EU. Det er viktig at Norge benytter handlingsrommet som ligger i at vi ikke er medlem av EU, og sikrer den videre finansieringen av Fondet.

Om skjevfordeling og sjangermangfold

Utvalget peker på en vedvarende skjevfordeling, hvor klassisk musikk og opera mottar en uforholdsmessig stor andel av midlene. Creo erkjenner at det er behov for å styrke andre sjangre og deler av musikkfeltet, men vi vil advare mot å gjøre dette ved å svekke eksisterende institusjoner.

En musikkpolitikk som bygger på misnøye eller konkurranse mellom sjangre, vil bidra til å splitte feltet. Vi mener det er behov for en helhetlig styrking av musikkpolitikken, der både institusjoner og det frie feltet får styrket sine rammer.

Creo er enig i utvalgets anbefalinger om å styrke mangfolds-kompetansen og representasjonen av mangfold i forvaltningen og besluttede organer. Samtidig ser Creo at faglig kompetanse og kunnskap må være en integrert del av dette arbeidet, slik at tiltakene får reell effekt og bidrar til varig endring.

Inkludering av mennesker med funksjonsvariasjoner

Creo støtter utvalgets vektlegging av inkludering som en grunnleggende verdi i musikkfeltet. NOU 2025:7 viser til at mennesker med funksjonsvariasjoner møter strukturelle hindre både i frivillig og profesjonelt musikkliv, og anbefaler tiltak som kunnskapsbygging, rådgivning og bedre tilrettelegging. Dette er viktige skritt for å redusere barrierer og sikre bredere deltakelse.

Som representant for det profesjonelle kunst- og kulturlivet vil Creo understreke at inkludering også styrker de profesjonelle miljøene. Et mangfold av erfaringer, uttrykk og perspektiver beriker de kunstneriske prosessene og gjør kulturlivet mer relevant for hele samfunnet.

Creo mener i tillegg at dette arbeidet må følges opp med tiltak i arbeidslivet. Skal inkluderingen bli reell, må mennesker med funksjonsvariasjoner få en naturlig tilrettelegging også i utdanning og yrkesliv. Det innebærer universell utforming av arenaer, mer fleksible ordninger og målrettede virkemidler som gjør det mulig å stå i kunstneriske yrker over tid. På denne måten kan kulturpolitikken bidra til både rettferdighet, kvalitet og bærekraft i hele musikklivet.

Musikerallianse

Utvalget berører så vidt forslaget om en Musikerallianse. Vi er fremdeles av den oppfatning at en Musikeralliansen vil bidra til å styrke frilanskunstnere på musikkfeltet og imøtekommer kunst- og kulturfeltets behov for fleksibilitet. Hele musikkfeltet vil dra nytte av kompetansetilbudet. Den vil også være en sikring av fremtiden for mange norske fremtredende og sentrale musikere. Vi ber derfor om at dette tiltaket blir prioritert fremover.

Utvalgets anbefaling til Den norske kirke oppsum- mert: – Styrke musikkvirksomheten

Om Kirkemusikken

Et samlet Stortinget løftet i forbindelse med arbeidet med Totalberedskapsmeldingen frem betydningen av kirken som en grunnleggende og landsdekkende institusjon i samfunnet, med en viktig og koordinerende rolle i beredskapen. Kirken er samlingspunkt for mange innbyggere uavhengig av religion, og i krisesituasjoner har kirkerommene en psykososial funksjon, ikke minst gjennom markeringer i samarbeid med det offentlige.

I dette bildet er kirkemusikken særlig viktig. For bredden av befolkningen betyr kirken mest gjennom et musikk- og kulturliv som inkluderer og skaper deltakelse, bygger tillit og gir grobunn for et aktivt og mangfoldig sivilsamfunn. Både i personlige krisetider og ved hendelser av nasjonal og global karakter bærer kirkemusikken enkeltmenneskers og fellesskapets sorg, uro og håp, uavhengig av trosmessig tilknytning.

Pressede økonomiske betingelser for utdanningsinstitusjonene- nå sist synliggjort ved at NTNU la ned sin kirkemusikerutdanning - gjør at Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Stortinget må ta ansvar for utdanningen og kulturen som de er satt av oss alle til å forvalte. Regjeringen må sørge for å opprettholde og finansiere et tilstrekkelig antall studieplasser i kirkemusikk for å sikre rekruttering av kvalifiserte kirkemusikere.

Vi oppfordrer regjeringen til å etablere en ordning, eksempelvis et nasjonalt fagråd, som fører oversikt over og ivaretar fag og studietilbud av nasjonal betydning. Det vil være i tråd med intensjonen i Totalberedskapsmeldingen, og en styrking av kunnskapssektoren. Den landsdekkende infrastrukturen av ansatte kirkemusikere, studenter og studietilbud, kor, freelancere, frivillige, festivaler, instrumenter og rom, må tas vare på, rekrutteres til og videreutvikles, til beste for befolkningen.

Virkemidler for det frivillige og egenorganiserte Musikkfeltet

Creo representerer det profesjonelle kunst- og kulturlivet i Norge, og vi ser det som avgjørende å styrke samspillet mellom frivilligheten, kulturskolen og det profesjonelle feltet.

Musikkfrivilligheten er en uunnværlig del av det norske musikklivet. Den skaper fellesskap, bygger kulturarv, styrker folkehelsen og fungerer som en rekrutteringsarena for framtidens profesjonelle musikere. Samspillet mellom frivillige og profesjonelle aktører beriker både deltakere og publikum, og understreker at det frivillige og det profesjonelle kulturlivet gjensidig styrker hverandre.

Creo vil særlig understreke betydningen av å integrere kulturskolen tettere i kommunenes planverk, både som en arena for opplæring og som en ressurs for frivilligheten. Kulturskolen har et utnyttet potensial som lokalt ressurscenter, og kan bidra til å styrke kompetansen i frivillige lag og organisasjoner, slik vi allerede ser gode eksempler på i korpsbevegelsen. Et sterkere samarbeid mellom kulturskole, grunnskole og frivillige musikkmiljøer vil gi barn og unge flere meningsfulle arenaer for mestring og utvikling.

Det er samtidig nødvendig å forenkle og samordne tilskuddsordningene, slik at frivillige organisasjoner og egenorganiserte initiativ lettere kan orientere seg i virkemiddelapparatet.

Dette vil gi bedre rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor og legge til rette for mer bærekraftig drift over tid.

Creo mener at en styrket frivillig sektor også er en styrket profesjonell kultursektor. Frivilligheten er ikke bare en opplærings- og rekrutteringsarena, men bidrar også til å skape et bredt publikum, et levende lokalt kulturliv og en sterkere forankring av kunsten i samfunnet. For oss som representerer profesjonelle kunstnere, er det derfor avgjørende at myndighetene ser helheten og sikrer at samspillet mellom frivillighet, kulturskole og profesjonelt kulturliv blir en integrert del av den kulturpolitiske utviklingen framover.

Virkemidler for infrastrukturen for musikk

Creo vil understreke betydningen av at offentlige bygg som er tiltenkt kunst- og kulturaktivitet, planlegges og utformes med utgangspunkt i aktivitetenes egenart og reelle behov. Erfaring viser at når slike bygg i for stor grad standardiseres eller reduseres til generelle løsninger, risikerer man at de ikke ivaretar brukernes faktiske forutsetninger for å utøve kunst- og kulturvirksomhet. Kronikken «Død over kunnskapstrappa» illustrerer tydelig hvordan forenklete eller teknisk orienterte erstatninger ikke kan ivareta de kvalitetene som levende og praksisnære kulturaktiviteter forutsetter. Creo mener derfor at spørsmål om akustikk, romløsninger, fleksibilitet, ventilasjon, lagerkapasitet og tilgjengelighet må gis avgjørende vekt i planleggingen. På denne måten kan offentlige kulturbygg fungere som reelle ressurser for både brukere og lokalsamfunn, fremfor å bli løsninger som i praksis begrenser aktivitet og deltakelse.

[Død over kunnskapstrappa](#)

Virkemidler for en helhetlig musikkpolitikk på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer

Creo – forbundet for kunst og kultur er enig i utvalgets anbefalinger om å styrke koordineringen mellom musikkpolitikken og andre sektorpolitikker. Vi støtter forslaget om å etablere et koordinerende ledd i Kultur- og likestillingsdepartementet, samt å gi fylkeskommunene en tydeligere rolle som samfunnsutviklere. Det innebærer blant annet å styrke koblingen mellom musikkfeltet og politikkområder som helse, miljø, utdanning og næring.

Creo vil særlig understreke viktigheten av å bevare og videreutvikle utdanningsprogrammet musikk, dans og drama (MDD) i videregående opplæring. Disse linjene har en egenart og sårbarhet som gjør dem spesielt utsatt for nedprioritering, til tross for at de spiller en helt sentral rolle i å gi ungdom kunstfaglig fordypning, utvikle kreative ferdigheter og bygge identitet og fellesskap. MDD-linjene er viktige både som rekrutteringsarena for høyere kunstfaglig utdanning og som bærere av et mangfoldig kulturliv i lokalsamfunnene. Å ivareta og styrke disse tilbudene er derfor avgjørende for å sikre fremtidig kompetanse, deltakelse og mangfold i norsk kulturliv.

Videre støtter Creo anbefalingen om at fylkeskommunene bør ta større ansvar for koordinering av fordypningstilbud i kulturskolen og for talentutvikling. Vi er også enige i at offentlige myndigheter må legge til rette for partnerskap mellom næringsliv, sivilsamfunn og musikkfeltet, og at tilskuddsordninger på statlig, regionalt og kommunalt nivå må sikre mangfold i uttrykk, sjangre, aktører og publikum.

Anbefalinger i del III Musikk som næring

Kulturpolitikk som motvekt til global plattformmakt

Creo støtter utvalgets tydelige anbefaling om å opprettholde en sterk og helhetlig kulturpolitikk som motkraft til global markedsutvikling, plattformisering og maktkonsentrasjon. Digitale plattformer har utvilsomt bidratt til tilgjengelighet, men de representerer også en struktur der globale aktører setter premissene for både distribusjon, inntektsfordeling og publikums tilgang til kunst og kultur.

Uten en tydelig og aktiv nasjonal kulturpolitikk risikerer vi at norske artister, små aktører og uavhengige produsenter mister handlingsrom og økonomisk grunnlag. Plattformenes logikker er først og fremst kommersielle, og de kan ikke alene ivareta hensynet til kunstnerisk kvalitet, yringsmangfold eller kulturens rolle som demokratisk og samfunnsbyggende kraft.

Creo mener derfor at kulturpolitikken må styrkes som et korrektiv til utviklingen drevet av digitale stormakter. Dette innebærer både å sikre et mangfold av kunstneriske uttrykk, styrke uavhengige norske aktører og verne om rettighetene og inntektsgrunnlaget til skapende og utøvende kunstnere. En tydelig kulturpolitikk er avgjørende for å sikre at kunst og kultur fortsatt kan være en del av et levende demokrati, og ikke reduseres til en vare styrt av kommersielle algoritmer.

Om økt kompetanse og konsistent saksbehandling i NAV

Utvalget peker korrekt på de mange utfordringene selvstendig næringsdrivende musikere har i møte med NAV. Organisasjonene på kunst- og kulturfeltet har lenge tatt til orde for at det burde opprettes et spesialisert NAV-kontor hvor man kan samle, og opparbeide seg bedre kompetanse på kulturfeltets særegenheter, og på syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter. Å møte saksbehandlere med spesialkompetanse når kunstnerne og kulturarbeiderne trenger råd og veiledning, vil bidra til at NAV oppleves mer tilgjengelig og med det senket terskelen for å ta kontakt. FAFO-rapporten "Rettsikkerhet for personer med kombinasjonsinntekter" viser tydelig hvilke utfordringer denne gruppen står overfor i møte med NAV. Vi foreslår derfor at det opprettes et eget NAV-kontor med spesialkompetanse på selvstendig næringsdrivende, syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter, dette vil bidra sterkt til å sikre denne gruppen brukere bedre tjenester og sikring av de sosiale rettighetene de faktisk har.

Om å utrede en pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende musikere. Utvalget foreslår å utrede en egen pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende musikere. Det er et forslag vi er enige i, men vil påpeke at det ikke vil være mulig å ramme en slik ordning til kun å gjelde musikere. Dette er en ordning som vil måtte i hvert fall dekke alle typer utøvende og skapende selvstendig næringsdrivende kunstnere, kanskje – og høyst sannsynlig - også alle typer selvstendig næringsdrivende. Det er i og for seg en god løsning, som vi kan stille oss bak, det er ikke bare musikere – eller kunstnere og kulturarbeidere – som behøver et sterkere sosialt sikkerhetsnett.

Den største gruppen av kunstnere og kulturarbeidere er selvstendig næringsdrivende (primært enkeltpersonforetak) og frilansere, og mange av disse har både et lavt og svært usikkert inntektsnivå, preget av syklus- og lappetepeøkonomi. Dette er kunstnere og kulturarbeidere som arbeider på en slik måte at ansettelser ikke er aktuelt, og omfanget av denne gruppen vil nok holde seg relativt stabilt, selv om en del kunstnere fremover vil måtte ansettes fast eller midlertidig i ulike virksomheter. Det er derfor avgjørende å sikre denne hovedgruppen av kunstnere og kulturarbeidere et sosialt sikkerhetsnett.

Vi vil også påpeke at det også må utredes å utvikle andre typer sosiale sikkerhetsnett enn kun pensjon for denne gruppen, og vi mener at en økning av sykepengedekningen for selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) til 100 prosent fra 17. sykedag er et enkelt og treffsikkert tiltak som bør iverksettes umiddelbart.

Om uoverdragelige vederlagsretter.

Utvalget foreslår å utrede om det bør innføres uoverdragelige vederlagsretter for bruk i strømmetjenester og ved opptrening av kunstig intelligens. Dette er et forslag Creo stiller seg bak. Kunstig intelligens representerer store muligheter, men også betydelige utfordringer for kunstnere og rettighetshavere.

Opphavsretten er grunnlaget for kunstneres inntektsmuligheter, og må ikke uthules i møte med ny teknologi. Det er avgjørende at bruken av opphavsrettsbeskyttet materiale til trening av KI-modeller skjer i tråd med gjeldende lovverk, herunder digitalmarkedsdirektivet.

Vi i Creo mener også at plattformrettighetene må anses som egne og uoverdragelige, og samtidig forvaltes på en kollektiv måte. Dette sikrer at rettighetshavere både får betalt og får kontroll over bruken av sine verker.

Dagens strømmemarked har gjort det enklere å konsumere musikk bredt, men rettighetshavere – spesielt mindre aktører – får ikke nødvendigvis en rettferdig andel av inntektene. Ved å gjøre plattformrettighetene uoverdragelige og sikre kollektiv forvaltning, fremmes både rettferdighet og økonomisk bærekraft for kunstnerne.

Om merverdiavgiftsgrunnlaget

Utvalget foreslår å utrede merverdiavgiftsgrunnlaget på kulturområdet generelt og musikkområdet spesielt med bransjeundersøkelser som kartlegger konsekvenser av en både null mva.-sats, lav mva.-sats og full mva.-sats og frivillig momsregistrering. Vi i Creo støtter en slik utredning, men påpeker at en slik utredning må undersøke alle - både små og store – negative og positive endringer av en slik mulig endring. Spesielt vil vi oppfordre til at en slik utredning ser spesielt på mulige konsekvenser for enkeltaktørene i de forskjellige musikkbransjene.